

Beslissing van de Klachtencommissie van het Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media (NICAM)

inzake de Klacht van

XXX, hierna te noemen: 'Klager'

tegen

XXX, gevestigd te XXX, hierna te noemen: 'Beklaagde'

met betrekking tot de Audiovisuele Productie: de film "*Bon Bini Bangkok Nights*", hierna te noemen: de 'Film', door Klager gezien op 17 januari 2024 in de bioscoop.

1. De procedure

Beklaagde is als 'Aangeslotene'¹ verantwoordelijk voor de openbaarmaking van de Film. Het gaat om een Nederlandse komedie uit 2023, die het vierde deel is in de *Bon Bini Holland* franchise. De Film is door Beklaagde op 29 november 2023 geclassificeerd op 9 jaar vanwege angstwekkende beelden met een waarschuwing voor grof taalgebruik. De inhoudscategorie discriminatie is door Beklaagde geclassificeerd op 'Alle Leeftijden'.

Het Bureau heeft drie Klachten over de Film ontvangen. Deze Klachten worden behandeld overeenkomstig het Klachtenreglement 2023 van het NICAM (hierna: 'het Reglement').

Klager heeft op 17 januari 2024 een Klacht ingediend over de Film. De Klacht heeft betrekking op de inhoudscategorieën geweld, seks, discriminatie, grof taalgebruik en gevaarlijk gedrag. Klager vindt het taalgebruik in de Film niet geschikt voor kinderen van 9 jaar vanwege de ongepaste onderwerpen die in de Film aan bod komen.

Het Bureau van het NICAM heeft de Film geclassificeerd op 12 jaar vanwege discriminatie met een waarschuwing voor grof taalgebruik. In de Film komen volgens het Bureau van het NICAM discriminerende uitingen en gedragingen voor die niet worden geneutraliseerd, nu de discriminatie niet expliciet wordt afgeraden.

1 Algemeen reglement Kijkwijzer voor Aangesloten, versie 2023

Na het beoordelen van de Klacht heeft het Bureau van het NICAM op 30 januari 2024 op grond van artikel 3.1 van het Reglement bemiddeld tussen Klager en Beklaagde via van een verzoek tot aanpassing. Beklaagde heeft op 2 februari 2024 aan het Bureau van het NICAM laten weten geen gehoor te geven het aan verzoek tot aanpassing, waarna het Bureau de Klacht op grond van artikel 3.2 van het Reglement heeft voorgelegd aan de Klachtencommissie.

De Voorzitter van de Klachtencommissie heeft hierop vastgesteld dat de Klachtencommissie de Klacht voorshands in behandeling kan nemen. Tevens heeft hij overeenkomstig artikel 4.1 van het Reglement bepaald dat alleen deze Klacht door de Klachtencommissie wordt behandeld. De reden is dat er overlap bestaat tussen de drie Klachten en deze Klacht de meest uitgebreide motivering heeft.

De Voorzitter van de Klachtencommissie heeft voorts op initiatief van het Bureau besloten overeenkomstig artikel 7 van het Reglement voor deze Klacht de spoedprocedure te hanteren. Op basis van artikel 7.1 van het Reglement heeft de Voorzitter de termijn van artikel 5 lid 2 van het Reglement verkort tot drie werkdagen. De zitting werd bepaald op dinsdag 13 februari 2024 om 10:30 uur. Zowel Klager als Beklaagde zijn op woensdag 7 februari 2024 hiervan in kennis gesteld. Op die datum is Beklaagde ook de mogelijkheid tot het indienen van een Verweerschrift gegeven. Tevens is gewezen op de mogelijkheid online aan de zitting deel te nemen.

Beklaagde heeft op 12 februari per e-mail haar verweer ingediend, waarbij zij tevens heeft verwezen naar de bezwaren die zij eerder per e-mail van 2 februari 2024 aan het Bureau kenbaar maakte. Het geheel wordt hierna aangeduid als 'het Verweerschrift'.

Zowel Klager als Beklaagde hebben geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om hun standpunt ter zitting toe te lichten.

Aan het verzoek van het Bureau aan Beklaagde om overeenkomstig artikel 16 van deel A van het Reglement en nadien 5.3 van deel B van het Reglement een screening te organiseren, heeft Beklaagde niet voldaan.

2. Het verweer

Beklaagde stelt zich op het standpunt dat de ingediende Klacht afgewezen dient te worden. In het Verweerschrift voert Beklaagde het volgende aan.

Beklaagde is van mening dat er een te korte datum is vastgesteld voor het indienen van het Verweerschrift en dat de datum voor een mondelinge behandeling in overleg gepland had moeten worden. Volgens Beklaagde zijn beide punten in strijd met een behoorlijke procesorde.

Verder geeft Beklaagde aan dat de Klacht onvoldoende is onderbouwd en het daardoor onduidelijk is waar de bezwaren en de Klacht zich tegen richten. Beklaagde voert aan dat verweer voeren hierdoor niet mogelijk is.

Ten slotte verwijst Beklaagde in haar Verweerschrift naar de verweren aangevoerd in eerdere berichten. In de mail die het Bureau van het NICAM op 2 februari 2024 van Beklaagde heeft ontvangen, voert Beklaagde het verweer aan dat er geen sprake zou zijn van discriminatie. Zij geeft daarbij aan dat de Film niet tot controverses heeft geleid onder bevolkingsgroepen, en dat het voor het publiek duidelijk is dat er sprake is van ‘over the top’ komedie die niet serieus moet worden genomen. Volgens Beklaagde weten ook kinderen dat het gaat om satire en schromelijke overdrijving die niet serieus te nemen is. Daarbij stelt Beklaagde dat de satire en spot zich richt tot iedereen en dat er geen sprake is van uitsluiting van bepaalde groepen of personen, iedereen in de Film neemt elkaar op de hak. Volgens Beklaagde worden de opmerkingen hierdoor geneutraliseerd. Ook het grof taalgebruik is niet serieus te nemen zo stelt Beklaagde. Mede door de ‘onderbroekenlol setting’ en het feit dat het grof taalgebruik in de Film altijd wordt overtrokken, is het grof taalgebruik daarmee onderdeel van de grappen en de satire zelf, en draagt het geen serieus karakter.

3. Het bezwaar tegen de procesorde

De Voorzitter van de Klachtencommissie heeft besloten de spoedprocedure van artikel 7 van het Reglement te hanteren omdat de Klacht een Film betreft die nog steeds in de bioscoop wordt vertoond. De Klacht heeft betrekking op mogelijke schadelijkheid van de Film voor zeer jeugdigen. Dit maakt het belangrijk dat er zo snel mogelijk duidelijkheid ontstaat over de gegrondheid van de Klacht. De spoedprocedure is hiervoor het juiste middel. Zowel Klager als Beklaagde zijn zo snel mogelijk van de zittingsdatum op de hoogte gesteld en de minimale termijn van drie werkdagen voor het indienen van het Verweerschrift is in acht genomen.

In haar Verweerschrift heeft Beklaagde aangegeven dat het voor haar niet mogelijk is ter zitting aanwezig te zijn, ook niet online. Haar relevante functionarissen zijn op dat moment in New York en Berlijn. Hieraan voegen zij toe:

“Los van, in mijn geval, het tijdsverschil zijn wij beiden druk met besprekingen die we niet op stel en sprong hebben kunnen afzeggen.”

Het Reglement bepaalt niet dat een zittingsdatum in overleg met partijen wordt bepaald en/of dat vooraf naar verhinderdata moet worden gevraagd. Van partijen mag worden verwacht dat zij bij een spoedeisende gelegenheid ruimte maken in hun agenda, temeer nu ook de mogelijkheid

wordt geboden online aan de zitting deel te nemen, waardoor geen fysieke aanwezigheid noodzakelijk is. Dat Beklaagde ‘druk is met besprekingen’ is geen reden hierop een uitzondering te maken.

De Klachtencommissie volgt de Beklaagde evenmin in haar bezwaar tegen de gehanteerde termijnen. In de eerste plaats blijkt uit het Verweerschrift dat zij haar argumenten heeft kunnen aandragen. Dat zij hierbij wordt gehinderd door de beperkte onderbouwing van de Klacht is niet relevant. Zoals Beklaagde zelf aangeeft mag die onderbouwing namelijk beperkt zijn.

Beklaagde heeft bovendien besloten geen screening te organiseren en heeft aangegeven niet bij de zitting aanwezig te zijn. Hierdoor heeft Beklaagde zelf bijgedragen aan de beperkingen die zij ervaart bij het voeren van verweer.

De Klachtencommissie meent dan ook dat er niet gehandeld is in strijd met de beginselen van een behoorlijke procesorde.

3. Ontvankelijkheid van de Klacht

Artikel 1.4 van het Reglement bepaalt dat een Klacht “deugdelijk gemotiveerd” dient te worden ingediend bij het Bureau.

Zoals Beklaagde terecht aangeeft, kunnen aan die motivatie geen zware eisen worden gesteld. Het is immers van belang dat iedere consument zich kan wenden tot het NICAM om een Klacht in te dienen over een Kijkwijzeradvies. In onderhavig geval heeft Klager bij het invullen van het Klachtenformulier aangegeven op welke inhoudscategorieën hij zijn Klacht baseert, en heeft Klager een beschrijving van de Klacht gegeven. Ondanks dat Klager aangeeft dat zijn Klacht betrekking heeft op de gehele film, kunnen de onderwerpen die Klager noemt wel worden gekoppeld aan specifieke scènes of beelden. Daarbij was het voor Beklaagde ook kenbaar waar de Klacht op zag, nu zij per e-mail van 2 februari ook inhoudelijk hierop is ingegaan en verweer heeft ingediend op twee van de door Klager aangegeven inhoudscategorieën. De Klachtencommissie is dan ook van oordeel dat de Klacht voldoet aan het bepaalde in artikel 1.4. van het Reglement.

Anders dan de Beklaagde heeft gesteld, speelt het aantal Klachten dat tegen een Audiovisueel Product is ingediend geen rol bij de ontvankelijkheid van een Klacht.

Op grond van het voorgaande is de Klachtencommissie van oordeel dat de Klacht ontvankelijk is.

4. Het oordeel van de Klachtencommissie

De Klacht gaat over de inhoudscategorieën gevaarlijk gedrag, geweld, seks, discriminatie en grof taalgebruik.

Gevaarlijk gedrag

De categorie ‘gevaarlijk gedrag’ is alleen van toepassing op online content, zoals YouTube-filmpjes, en niet op de Film. Om die reden is dit deel van de Klacht ongegrond.

Geweld

Naar het oordeel van de Klachtencommissie komen er in de Film veelvoudig scènes voor met één of meerdere vormen van fysiek geweld. Denk hierbij aan de gevechtsscene op de markt of de eindconfrontatie op straat. Het fysiek geweld, dat voorkomt in de Film, valt echter niet aan te merken als indringend geweld nu de impact van het geweld en de hardheid van de daders niet duidelijk in beeld worden gebracht. Ook heeft het geweld geen blijvende gevolgen voor de karakters.

De vragen of er geweldsacties voorkomen die indringend zijn (vraag 2.3.1) en of al het geweld in de productie slapstickgeweld is (vraag 2.8.1) dienen met respectievelijk ‘Nooit’ en ‘Nee’ beantwoord te worden. Er komt zeker ook slapstickgeweld voor in de Film, maar vraag 2.8.1 kan enkel met ‘Ja’ worden beantwoord wanneer al het geweld slapstickgeweld is. In de Film komen echter ook geweldsacties voor die niet uitsluitend waren bedoeld om de kijker aan het lachen te maken en wel nare gevolgen hadden voor de slachtoffers.

De leeftijdsclassificatie ten aanzien van de inhoudscategorie geweld is daardoor 6 jaar.

Seks

De Klachtencommissie acht de beoordeling van de Beklaagde juist. Er is wel een keer of vaker sprake van seksueel georiënteerd taalgebruik, maar er worden geen seksuele handelingen in beeld gebracht.

Discriminatie

Vraag 5.1.1 luidt: “Komen er in de productie discriminerende en/of seksistische uitingen of gedragingen voor?”

Onder discriminerende uitingen of gedragingen wordt verstaan: *“Elke uiting waarin bepaalde bevolkingsgroepen als inferieur worden afgeschilderd op grond van bijvoorbeeld huidskleur, geslacht of gender, nationaliteit, seksuele geaardheid, etniciteit, religie, etc. Discriminatie kan ook betreffen: een 'wij-zij' denken en moppen over buitenlanders, vrouwen, mannen, etnische groepen.”*

De Klachtencommissie is van oordeel dat vraag 5.1.1 met ‘Ja’ moet worden beantwoord.

Naar het oordeel van zowel de Klachtencommissie als Beklaagde komen er in de Film discriminerende uitingen of gedragingen voor.

De Klachtencommissie verwijst hiervoor onder andere naar de scene waarin Judeska een bank binnen komt lopen om een lening aan te vragen. Wanneer Judeska bij de receptie aankomt, zegt een van de receptionisten: *“Ik neem aan dat je komt voor de schoonmaak?”*. De receptionisten nemen Judeska niet serieus, ze maken minachtende opmerkingen en komen ze oordelend over, allemaal gebaseerd op de manier hoe Judeska is gekleed en zich gedraagt. De receptionisten hanteren een duidelijk wij-zij denken. Ook wanneer Judeska aangeeft dat ze niet voor de schoonmaak komt maar voor het aanvragen van een lening, tonen de receptionisten geen schaamte of berouw.

Later wanneer Judeska bij de medewerkers van de bank haar presentatie houdt om geld te lenen voor haar nieuwe bedrijf in Afrika, zegt een van de medewerkers *“Wat gaan we dan verkopen? Krokante vliegjes en ebola-boter?”*. Ook bij deze medewerkers wordt Judeska wederom niet serieus genomen, wordt ze voor schut gezet en worden er stereotyperende grapjes gemaakt over Afrika.

Daarnaast verwijst de Klachtencommissie naar de scene waarin Gerrie online producten aan het kopen is in de bibliotheek. Wanneer ze achter de computer zit raakt ze in gesprek met een jongen met een donkere huidskleur. Gerrie zegt dan tegen de jongen *“Dat leren ze allemaal he? Om te sluipen, om te kunnen inbreken”*. De jongen wordt als inferieur afgeschilderd op grond van zijn huidskleur, er wordt geïmpliceerd dat iedereen met zijn huidskleur zou inbreken en zou stelen.

Ten slotte verwijst de Klachtencommissie naar tweetal uitspraken die Judeska doet in de Film. Zo zegt ze tegen Rajesh die van Indiaanse afkomst is *“Hinderlijk tikka masala”* en zegt ze tegen personages van Chinese afkomst *“Wat is het, nasi goreng dag? Moet je luisteren pekingeend”*.

Vraag 5.1.2 luidt: “Worden de discriminerende uitingen of gedragingen geneutraliseerd doordat de discriminatie expliciet wordt afgeraden?”

De toelichting bij deze vraag is als volgt: “*Met expliciet afraden wordt bedoeld dat in de productie duidelijk wordt gezegd dat discriminatie iets is wat niet kan of niet goed is.*”

In bovengenoemde scenes, of in enig andere scene in de Film, wordt nooit duidelijk gezegd of als reactie gegeven dat de discriminerende uitingen of gedragingen niet kunnen, of niet goed zijn. Er is niemand die de uitingen van bijvoorbeeld de receptionisten, de bank medewerkers, Gerrie of Judeska expliciet afkeurt of afraad. Om te kunnen spreken van expliciet afraden moet het voor jongere kinderen heel duidelijk worden gemaakt dat de discriminatie niet kan of niet goed is, het enkel impliceren is onvoldoende. Het feit dat de discriminerende uitingen of gedragingen worden gedaan door ‘over the top’, satirische en stereotyperende karakters spelen geen rol bij de beantwoording van deze vraag. Ook de context, bedoeling of intentie bij een discriminerende uiting of gedraging zijn niet van belang bij het bepalen of de discriminatie expliciet wordt afgeraden. Dat “*iedereen, ongeacht welke kleur, in de film, elkaar op de hak (neemt), waardoor de opmerkingen neutraliserend werken*” is onjuist. Het zelfde geldt voor het verweer dat “*iedereen in de film ‘de klos is’*”. Het afraden moet immers voldoende expliciet zijn.

De Klachtencommissie is van oordeel dat vraag 5.1.2 met ‘Nee’ moet worden beantwoord, nu de discriminerende uitingen of gedragingen niet expliciet worden afgeraden en daarmee niet worden geneutraliseerd.

Hiermee komt de leeftijdsclassificatie voor wat betreft de inhoudscategorie discriminatie op 12 jaar.

Het voorgaande betekent dat op grond van het classificatieformulier de Film uitkomt op een leeftijdscategorie van 12 jaar vanwege discriminatie met een waarschuwing voor grof taalgebruik.

Grof taalgebruik

De Beklaagde is eveneens van mening dat er in de Film sprake is van ‘grof taalgebruik’. Zij had de waarschuwing daarvoor gehanteerd. Beklaagde heeft hierdoor correct gehandeld.

5. Conclusie

Gelet op het hiervoor overwogene acht de Klachtencommissie de Klacht tegen de leeftijdsclassificatie, te weten 9 jaar vanwege angstwekkende beelden met een waarschuwing voor grof taalgebruik, gegrond.

Gezien de door de Klachtencommissie vastgestelde leeftijdscategorie (12 jaar) heeft Beklaagde de Film niet juist geclassificeerd en dient zij tot herclassificatie van de Film over te gaan.

Ingevolge artikel 13 lid 1 van het Klachtenreglement is de Klachtencommissie bij een (deels) gegronde verklaarde Klacht gerechtigd tot het opleggen van één of meer van de sancties, zoals genoemd in het onderhavige artikel. De Klachtencommissie ziet aanleiding hiertoe over te gaan en overweegt hierover als volgt.

Nu Beklaagde de afgelopen vijf jaar geen gegronde Klacht heeft gekregen, zal de Klachtencommissie op grond van de Sanctierichtlijn van 31 maart 2014 volstaan met het opleggen van een maatregel van waarschuwing. Wel merkt de Klachtencommissie hierbij op dat Beklaagde door haar gebrekkige medewerking aan de behandeling van de Klacht de indruk heeft gewekt het belang van correcte classificatie van de Film onvoldoende te onderkennen. Voorbeelden van deze gebrekkige medewerking zijn het niet organiseren van de screening en beperkt participeren in deze procedure. De opmerking dat zij 'druk is met besprekingen' is een voorbeeld van deze te beperkte participatie.

Ten slotte ziet de Klachtencommissie in het feit dat de Film nog in de bioscoop is te zien aanleiding haar beslissing uitvoerbaar bij voorraad te verklaren.

6. De beslissing van de Klachtencommissie

Verklaart de Klacht gegrond.

Herclassificatie

Beklaagde dient de classificatie van de Film binnen drie werkdagen na dagtekening van deze uitspraak aan te passen naar 12 jaar vanwege discriminatie met een waarschuwing voor grof taalgebruik, alsmede alle maatregelen te nemen die ertoe leiden dat de classificatie van 12 jaar vanwege discriminatie en grof taalgebruik worden gehanteerd.

Dwangsom

De Klachtencommissie legt bovengenoemde maatregel van herclassificatie op onder verbeurte van een dwangsom van € 1.000,- per dag, te rekenen vanaf vijf werkdagen na de datum van deze uitspraak met een maximum van € 25.000,-.

Uitvoerbaar bij voorraad

De Klachtencommissie verklaart deze beslissing overeenkomstig artikel 12.4 van het Reglement uitvoerbaar bij voorraad.

Beroep

Partijen hebben de mogelijkheid tegen deze uitspraak beroep aan te tekenen bij de Commissie van Beroep van het NICAM, voor zover zij in het ongelijk zijn gesteld. Het beroepschrift dient binnen vier weken na dagtekening van de uitspraak van de Klachtencommissie schriftelijk bij de secretaris van de Commissie van Beroep te worden ingediend.

Het adres luidt: NICAM, Commissie van Beroep, Postbus 322, 1200 AH Hilversum, e-mail: contact@kijkwijzer.nl.